

Právo farmaceutických patentů v mezinárodních obchodních dohodách

Klíčová slova:

TRIPS, patenty, léčiva

Abstrakt

Úprava duševního vlastnictví a zejména otázka farmaceutických patentů v mezinárodních obchodních dohodách je aktuální téma, které nabralo na důležitosti jako jeden z nejspornějších bodů při vyjednávání dohod Trans-Pacific Partnership a Transatlantic Trade and Investment Partnership. Zatímco ještě před třiceti lety byla mezinárodní úprava farmaceutických patentů soustředěna do multilaterální Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), v současnosti sledujeme snahu zejména ekonomicky významných hráčů přesouvat úpravu duševního vlastnictví do bilaterálních a regionálních obchodních dohod. Tyto dohody, zvyšující mezi smluvními státy minimální standardy ochrany zaručené dohodou TRIPS, jsou nazývány TRIPS-plus. Jednou z motivací ke zmíněnému posunu je lepší možnost ekonomicky silných států prosadit vlastní zájmy při vyjednávání s menším počtem stran.

Práce prokazuje hypotézu, že mezinárodní úprava obchodních aspektů duševního vlastnictví využívá odklonu od multilateralismu ke zvyšování standardů ochrany duševního vlastnictví.

V teoretické části práce popisuje tlaky, které formovaly vznik Světové obchodní organizace. Ilustruje význam, který měly Spojené státy jak na finální podobu dohody TRIPS, tak na přesun centra mezinárodní úpravy práv k duševnímu vlastnictví mimo arénu Světové obchodní organizace. Dále práce vysvětluje motivaci Spojených států k odklonu od multilateralismu. Ta spočívá v jednodušším prosazení vlastních zájmů na extenzivní ochraně práv duševního vlastnictví, motivovaných zájmy amerického farmaceutického průmyslu. V neposlední řadě jsou v této části práce popisovány vyjednávací strategie, které USA usnadňují prosazování svých zájmů v mezinárodních obchodních dohodách.

Analytická část práce pak na příkladu jednotlivých institutů patentové ochrany léčiv srovnává vývoj jejich právní úpravy v mezinárodních obchodních dohodách. U každého

z režimů srovnává minimální standardy zaručené dohodou TRIPS, dále úpravu v bilaterálních a regionálních dohodách s přihlédnutím k historickému vývoji, a v neposlední řadě dané patentové režimy analyzuje v dohodách TPP a TTIP.

V diskusní části práce poukazuje na fakt, že Spojené státy prostřednictvím obchodních dohod částečně harmonizují mezinárodní ochranu duševního vlastnictví nad úroveň, kterou samy vnitrostátně poskytují. Tyto dohody tak znamenají pro partnerské, zejména rozvojové, státy nedostatek záruk proti zneužívání duševního vlastnictví majiteli patentů. V neposlední řadě práce diskutuje nad otázkou, zda je pravdivý argument USA, podle kterého je extenzivní patentová ochrana léčiv nezbytná k podpoře vývoje nových léčiv.